

Fodor Ferenc

ÚT A VÉGTELENBE

Több mint

egy álom

 Publio

Út a végtelenbe

Fodor Ferenc

2019

Publio Kiadó

www.publio.hu

Minden jog fenntartva!

Szerkesztő: Ács Eleonóra

Korrektúra: Vörös Eszter

Ajánlom könyvemet

*feleségemnek, Fodor Gabriellának, családtagjainak és családomnak,
valamint dr. Koós Annának, Szabó Margitnak, Bende Katalinnak és Bekfi Klárának,
illetve szeretett barátaimnak, ismerőseimnek és minden kedves olvasónak.*

Előszó

Nem számít a veszteség és a kudarc, mindent meg kell tenni a cél érdekében, és ha eléred, az kárpótol mindenért.

Szerintem minden emberben megvan a vágy, hogy valamiben maradandót alkosson, legyen az fizikai vagy szellemi tevékenység. Ahogy idősebb lettem, egyre jobban foglalkoztatott a gondolat, hogy papírra vessem életem eseményeit. Családtagjaimnak, barátaimnak, ismerőseimnek gyakran meséltem részleteket a különböző időszakokról, amit ők érdeklődéssel hallgattak, de úgy éreztem, a történetek rendszertelensége sohasem tükrözi azt a valóságot, amelyet szerettem volna érzékeltetni. Így hát arra az elhatározásra jutottam, hogy megpróbálom a lehetetlent, és saját tudásomra, képességeimre hagyatkozva szedem össze gondolataimat, formába öntve, rendszerezve azokat. Írás közben saját magam is meglepődtem, elcsodálkoztam, hogy mennyire más leírni, mint elmondani az általam átélteket. Magam is visszarepültem a múltba, emlékeim megelevenedtek a hosszú évek után, szinte újra átéltem őket. A mögöttem hagyott út egyes homályba vesztett részei kitisztultak, önbizalmam is megerősödött, hatalmába kerített az alkotás öröme, és még jobban megerősödött bennem az a hit, hogy - függetlenül a körülményektől és az életkortól - az embernek mindig szüksége van célokra. Nehéz volt választani a történetek sokaságából, hiszen minden részletet leírni lehetetlen lett volna. Ezért csak az életem nagyobb fordulópontjaira és az ahhoz kapcsolódó eseményekre, kalandokra térek ki. Remélem, könyvem elnyeri az olvasó tetszését, és olyan tettekre inspirálhatja, amelyekről ez idáig csak álmódott. De ha csak kellemes órákat szereznek az itt következő történetek, már akkor is érdemes volt megírnom. Köszönöm, hogy elolvassák.

ELSŐ RÉSZ

Ha valaha is nyugalomra és békére vágysz, irány a végtelen óceán, ahol gondolataid kitisztulhatnak. Megtalálhatod önmagadat, és szabadon szárnyalhatsz, mint egy madár.

Nem is tudom, hogy kezdjem el ezt a történetet, vagyis tudom, de nehéz eldönteni, mi is legyen a kezdet. Talán egészen a gyermekkoromig nyúlnak vissza a szálak, mikor fából kifaragott kis vitorlásokat úsztattam az esőtől megduzzadt útszéli árkok vizén és a nagyobb tócsákban. Vagy amikor téli estéken nagyapám lexikonjait bújva gondolatban messzi tájakra kalandoztam. Az iskolában pedig földrajzórán a falra kiakasztott hatalmas világtérképet tanulmányoztam, miközben mindig elképzeltem, mi is lehet ott, azokon a távoli földrészeken. Főleg Afrika vonzott nagyon, annak is a leg délibb csücske, Fokföld és Fokváros. Jó érzés volt dédelgetni a gondolatot, hogy talán majd egyszer eljutok oda. Azóta sok idő telt el, és az álmok valóra váltak.

De hadd kezdjem Dél-Afrikával, Fokvárossal, végül a történet úgyis vissza fog kanyarodni ide, ahonnan elindultam.

1992. január 9.

Fokvárostól nem messze található Hout Bay, amely halászkikötő jellege miatt a mai napig megőrizte a múlt csodálatos hangulatát és szépségét. Kanyargós, panorámás út vezet oda, végig a tengerparton, romantikus kis településeken keresztül, strandokkal és néhol pálmafákkal szegélyezett partok mentén. Jobbra az óceán végtelenbe nyúló panorámája, balra pedig a magasba tornyosuló Tábla-hegy látványa teszi különlegessé. Tovább kanyarogva, mielőtt elérnénk az öblöt, dombtetőhöz érünk, majd letekintve onnan sziklás dombok ölelésében festménybe illő, csodálatos látvány tárul eléink. A főúton továbbhaladva hamarosan feltűnik a kikötő jellegzetes látványa. A halászhajók mellett, egy beton hullámtörőn végighajtva érjük el a kikötő bejáratát, amely a jachtoknak fenntartott helyhez vezet.

Délelőtt tíz óra volt már, sokan összegyűltek, jó barátok, ismerősök meg persze sok bámészkodó is, hogy szemtanúi legyenek az indulásunknak. Nagy pillanat volt ez, hiszen hosszú évek óta készültem rá, és nagyon vártam ezt a napot, amikor Ferilee nevezetű vitorlás hajómmal útra kelhetek. Steve és Susan lettek az útitársaim, ők vállalkoztak arra, hogy áthajóznak velem az Atlanti-óceánon, a Szent Ilona-szigetet, majd Brazíliát érintve, onnan pedig tovább a Karib-szigetek felé.

Szent Ilona szigete félúton van Afrika és Dél-Amerika között, Fokvárostól 1700 tengeri mérföld, onnan pedig csaknem ugyanannyi a brazil partokig, Fortalézáig. Azt terveztem, ha minden jól megy, előtte kikötünk a Brazíliához tartozó kis szigetcsoporton, Fernando de Noronhán, kétszáz tengeri mérföldre, keletre a kontinens partjaitól. Az indulásunk napján az időjárás borongós volt, sötét és barátságtalan felhők úsztak az égen. A meteorológiai jelentés sem biztatott sok jóval, szorongás fogott el, amiben az izgalom is közrejátszott - nem akármilyen pillanat volt az. Választás nem lévén, és visszaút sem, indulnunk kellett. Az előző napon már hivatalosan kijelentkeztünk a hatóságoknál, ami azt jelentette, hogy huszonnégy órán belül el kell hagynunk az országot, ez a szabály. Sok jó tanáccsal árasztottak el minket, búcsúzóul mindenki mondott valami hasznosat, kisebb ajándékokat is kaptunk, nagy volt a sürgés-forgás.

Az elválás nehéz és fájó volt; jó baráti kapcsolatok szakadnak meg ilyenkor, ki tudja, mit hoz a jövő. Persze igyekszünk majd megőrizni a kötelékeket, de egy idő után mégis homályba vesznek, csak az emlékek maradnak. Hosszú afrikai tartózkodásom alatt ez volt az első alkalom, hogy

hosszabb időre, vagyis talán végleg elhagyni készültem az országot. Az ismerősök és barátok közt Patrícia is szomorúnak és lehangoltnak látszott. Nemrég, talán egy hónapja, hogy véletlenül megismerkedtünk, és rövid idő alatt is szoros kapcsolat alakult ki köztünk, szép közös emlékek maradnak hát hátra.

Ugyanazon a napon még egy vitorlás, egy nagy katamarán is útra kelt. A jachtkikötőből indultak ők is. Bob, egy régi angol ismerősöm volt a kapitány, egy társaság fogadta fel a hosszú útra; ők szintén Szent Ilona szigetét érintve igyekeztek a Karib-tengerre.

Már a kis motorunk is járt, jelezve, hogy készen állunk az indulásra. Aztán a kötelek elrepültek és a hajó elszabadult. Lassan kifordult a helyéről és elindult hosszú útjára. Ahogy a kikötő kijárata felé siklottunk, kürtök harsantak a szomszédos hajókon, mert az a szokás, hogy ha valaki hosszú útra indul, dudálnak és integetnek neki.

Az öbölben nem fújt erős szél, így maximum vitorlafelülettel indultunk. Nick barátom elkísért minket egy darabon. Őt még a hajóépítés időszakában ismertem meg, ugyanis egymás mellett dolgoztunk. Ő is Miura típusú hajót épített, mint én. Most kapitány egy nagyobb motoros hajón, ezzel kísérték egy darabon. Sok ismerős és barát volt a fedélzetén, hogy még utoljára búcsút intsenek nekünk. Ott jöttek mellettünk egy darabig, majd szép lassan lemaradtak, mi pedig magunkra maradtunk a nagy óceánon.

Ahogy említettem, sötét felhők úsztak az égen, a szél is kezdett felerősödni, ahogy a nyílt vízre értünk. Jobbról elhagytuk a parthoz közeli Fóka-szigetet, amelyen nyüzsögtek a fókák és a tengeri madarak. Mögötte hatalmas sziklafal emelkedett több száz méter magasra, lábánál félelmetesen tajtékzó hullámok törtek meg. Azok az állatok ezért is érzik ott biztonságban magukat, mert szinte lehetetlen megközelíteni őket. Gyönyörű a táj, főleg a tengerről nézve. A távolban szintén hatalmas sziklafalak húzódnak, oldalukba vésve kanyarog az út, amely összeköti Fokvárost a Jóreménység fokával. Az arra járók örömeire ezeket a sziklákat kedvelik a kutyafejű majmok, más néven páviánok. Még a kocsik tetejére is felugrálnak, barátságosan sétálgatnak vagy üldögélnek az út szélén.

Már jól kint jártunk a tengeren; egy teherhajó keresztezte utunkat jóval előttünk. Mögöttünk lassan eltűnt a Tábla-hegy tömbje. A szél is felerősödött, a hullámok egyre nagyobbak lettek. Már a második reffet húztam be a fővitorlán, és az orrvitorlát is beljebb kellett tekerni. Késő délután váratlanul rádióhívás érkezett, Cape Town rádióállomás hívott és összekötött Charles barátommal, aki még utoljára szeretett volna velünk beszélni. Érdeklődött, minden rendben van-e, hogy érezzük magunkat, hogyan viselkedik a hajó, milyen az időjárás odakint. Végül még egyszer minden jót kívánt az úthoz, elbúcsúzott és azzal meg is szakadt minden kapcsolatunk a külvilággal, mivel a rádiónk csupán 20-25 tengeri mérföld távolságra volt képes sugározni, ami azt jelentette, hogy hetekig el leszünk vágva a világtól.

Sötétedés előtt az amúgy is erős délkeleti szél még jobban felerősödött, a hullámok hatalmasra nőttek, tarajos hátuk meg-megemelt bennünket; a sebességünk már meghaladta a nyolc csomót. Úgy döntöttem, hogy sötétedés előtt a biztonság kedvéért felhúzzunk a viharvitorlát, amivel Steve is egyetértett.

Ez nem volt olyan egyszerű, mivel ehhez ki kellett jutnom a hajó orrához, ráadásul még az is nehezítette a dolgomat, hogy a belső feszítő drótkötél, amelyre a vitorlát kellett felhúzni, nem volt a helyén. Az én hibám, mert nem gondoltam, hogy ilyen hamar szükség lesz rá. Vízzátlan ruha és két biztonsági szár is volt rajtam, és amíg az egyik szárát átakasztottam egy újabb ponthoz, addig a másik bekapcsolva maradt, így haladtam lassan előre. Csak kúszva lehetett megközelíteni az orrot. Kint félelmetes volt, a hajó szörfözött a hullámokon, Steve pedig a kormányruánál állt, próbálta irányban tartani. Odaérve jól megvettem a lábam, így tartottam magam, mert mindkét kezemre

szükség volt. A hajóorr belefűrődött a vízbe, pillanatok múlva pedig már felágaskodott, majd teljesen fél oldalra fordult, de Steve ügyesen visszakormányozta. Beakasztottam a drótkötelet, hozzákapcsolgattam a magammal hozott vitorlát, rögzítettem lent a seklit, a felhúzó kötelet pedig a vitorla felső szeméhez csatlakoztattam. Mire mindennel végeztem, már csuromvíz voltam, de végre kifeszíthettük a viharvitorlát.

*

Munka közben a gondolataim visszazálltak arra a pár évvel korábbi napra, amikor hasonló helyzetben voltam. Windwardnak hívták azt a tizennégy méter hosszú vitorlást, amelyen legénységként szolgáltam. Akkor is Hout Bayból indultunk, és a Jóreménység-fok megkerülésével a keleti partokon északra haladva Madagaszkár felé hajóztunk. A legénység hat főből állt, köztünk két hölgy. Május volt, zord időjárás uralkodik olyankor arrafelé.

Az első éjszaka, úgy, mint most, a szél felerősödött, csak azzal a különbséggel, hogy mi a délkeleti széllel teljesen szembevitorlázva tudtuk csak megkerülni a Jóreménység-fokát. Éjjel két óra lehetett, hárman voltunk a fedélzeten, a többiek lent a kabinban próbáltak pihenni, már amennyire azt a körülmények engedték. Annak a hajónak nem volt betekerhető orrvitorlája, ezért a cseréhez ki kellett jutni az orrba. Ketten mentünk előre, egy pedig a kormánynál maradt. A sötétben csak sejteni lehetett a körülöttünk tornyosuló hullámokat, melyek zuhogva a magasba emeltek, azután a hajó hatalmas puffanással esett vissza a hullámvölgybe. Az egyik követte a másikat. Nagy nehezen mégis sikerült lehúznunk a vitorlát, feltekertük, összekötöttük, majd hátraadtuk, és a helyébe egy kisebbet próbáltunk felhúzni. A hajó vadul hánykolódott és hirtelen tarajos hullám csapott végig a fedélzeten, amely egészen a hajó közepéig visszadobott. Szerencse, hogy ki voltam kötve, másként talán lesöpört volna a fedélzetről. A víz teljesen elöntött, éreztem, hogy a viharját alá hatolt, átítatva az alatta még száraz öltözékeimet. Iszonyatos érzés volt, a társam szerencsére meg tudott kapaszkodni, de ő is bőven kapott a zuhanyból. Időbe telt, mire végre fel tudunk húzni a viharvitorlát. Már remegtem a hidegtől, mire visszamásztunk a kormányállásba.

Idegen és szokatlan volt mindez számomra, reménytelennek tűnt minden. Csak töprengtem. Szerencsére hamarosan váltásra került a sor. Megváltásnak éreztem, hogy lemászhattam a kabinba. Úgy, ahogy voltam, ledőltem az ágyra. Vadul hánykolódott a hajó, szinte lehetetlen volt kibírni. Ott lent erősen rám tört a tengeribetegség, amely már különben is kínozott. Egyre jobban rázott a hideg, azt hittem, megfagyok. Nem engedhettem meg, hogy a betegség teljesen úrrá legyen rajtam, minden erőmből küzdöttem ellene. Felkeltem és ledobáltam magamról a sok vizes holmit. A táskámat is alig találtam, amiben a száraz ruháim voltak. Szinte sötét volt, tudtam, hogy minél tovább tart az átöltözés, annál jobban elhatalmasodik rajtam a betegség. Végre száraz ruhában újból ágyba bújtam, betakaróztam, így a rosszullét kissé alábbhagyott. Elgondolkoztam, minek is ez az egész, semmi szükségem arra, hogy itt kínozzam magam. Elhatároztam, hogy nem érdekel, csinálja az, akinek tetszik, ha majd jön a váltás ideje, megtagadom a szolgálatot!

A félelmetes ütések egymást követték, a hajótest hatalmas dörrenéssel esett vissza a hullámvölgybe, minden alkalommal azt vártam, hogy beszakad a fenék. Minden egyes csattanásra összereztem, egyre jobban erőt vett rajtam a csalódás és a kiábrándultság. Már arra is gondoltam, hogy nem is baj, bármi történik, legalább vége lesz a szenvedésnek. Nagy nehezen, ha kis időre is, álomba merültem. De nem sokáig, mert az egyik társam mellettem elhaladtában elvesztette az egyensúlyát, megkapaszkodni már nem volt ideje, ezért nagy lendülettel, tehetetlenül zuhant rám. Félálomban, a tengeribetegség hatása alatt csak a fájdalomra emlékszem.

Valaki megrázta a vállamat és így szólt: „Váltás!” Felébredtem, de nem tudtam, mennyi idő

telhetett el, elvesztettem az időérzékemet, még mindig ugyanúgy döngött a hajó feke. Hányingerem volt, miközben öltöztem; ösztönszerűen cselekedtem, mintha nem is én lettem volna.

Kint álltam a kormányállásban, és a hajó irányba tartására koncentráltam. Hideg szél csapdosta az arcomat, mereven bámultam az iránytűt. Vadul szeltük a vizet, de odafent nem lehetett annyira hallani a dübörgést. Csodálkoztam, hogy Dan, a kapitány, akivel egy váltásban voltam, rögtön rám bízta a kormányzást, igaz, sokszor segített a két óra alatt, amíg szolgálatban voltunk. A parti fényeket még mindig látni véltem mögöttünk, lassan távolodtunk. Szép, csillagos volt az égbolt, kezdett hajnalodni. Csodáltam Dant, hogy mennyire magabiztos, határozott és felkészült. Ettől összeszedtem magam, erőt és bátorságot kaptam. Az volt az első igazi éjszakai vitorlázásom, amelyet sosem fogok elfelejteni, és büszke voltam magamra, hogy nem adtam fel.

Gyorsan rájöttem, megtanultam, hogy el kell elfogadni a pillanatnyi helyzetet, együtt kell működni a körülményekkel, igyekezni, hogy az éppen előttem álló feladatot a lehető legjobban teljesítsem. A célok elérése érdekében pedig mindent meg kell tenni, mert különben nincs kiút, csak a szenvedés marad, ott kell lenni, végig kell csinálni.

*

Steve nyújtotta a kezét, besegített a kormányállásba, ott biztonságban éreztem magam. A nagy vitorla is be volt kurtítva. Lassan ránk sötétedett, beköszöntött az első éjszaka. 1700 tengeri mérföld állt előttünk Szent Ilonáig, utunk első célállomásáig. Előre láthatóan úgy tizenöt napig tart majd az út ezen a végtelen országúton. Teljesen átéreztem a felelősség súlyát és az úttal járó veszélyeket. Vitorlás tapasztalatomat, gyakorlatomat egyáltalán nem nevezhettem soknak, hajóm építése során mindig megragadtam az alkalmat, ha kínálkozott, hogy mások hajóján gyakoroljak. Steve-nek és Susannek jóformán semmi gyakorlata nem volt, ők elmondásuk szerint csak néha, hétvégeken szerezhettek némi tapasztalatot. Tapasztalt legénységgel nem is akartam volna elindulni, itt saját magamat és a hajómat kellett próbára tennem, és a legénységem jött velem, nem én velük. Én voltam a kapitány a saját hajómon, és a felelősség is az enyém.

Kétóránként váltottuk egymást. Susanre egyáltalán nem számíthattunk, teljesen kiborult, Steve és én kormányoztunk. Nem tudtuk, hogy meddig fog tartani a viharos szél, illetve nem is volt mondható viharnak, csak egyszerűen erősen fújt, folyamatosan, délkeleti irányból, hatalmasra korbácsolva a hullámokat. A kabinlejáró nyílása le volt zárva, úgyhogy aki kint ült a kormánynál, az teljesen magára volt hagyva. Az automata kormányt kikötöttem, kézzel irányítottunk. Tíz perccel előbb szóltunk egymásnak, ha váltásra került a sor, hogy legyen idő felkészülni. Pihenés közben sok ruhát nem volt érdemes levenni, csak a vízhatlan öltözékeimtől szabadultam meg. Megváltásnak tűnt lemenni a kabinba, mintha egy más világ lett volna. Szinte semmit sem ettünk, mióta elindultunk, étvágytalanság, rossz közérzet uralkodott rajtunk. Tudtam, hogy ez átmeneti dolog - le kell győzni, csak pár napról van szó.

Váltáskor Steve azzal az ötlettel rukkolt elő, hogy mivel még nem vagyunk túlságosan távol a partról, mi lenne, ha behúzódnánk valahová, mondjuk a Saldanha-öbölbe vagy Port Owen kikötőjébe és ott várnánk ki a jobb időjárást. Mind a két hely északra esik Fokvárostól, jól ismerem őket. Port Owen a kedvenc kikötőm volt, a Ferilee egy évig pihent ott, mielőtt lekerült Hout Bay kikötőjébe. Meglepődve néztem Steve-re. Igaz, az ötlet csábító volt, de mit szólnának a barátaink meg a hatóságok, ha ezt megtudnák? - gondoltam rögtön. Tudtam, hogy ez inkább Susan ötlete lehet, mert, ahogy addig megismertem, Steve kitartó és szívós volt. Már több mint 60 mérföldet tettünk meg, mióta elindultunk; számításaim szerint szinte lehetetlen lett volna bárhol is kikötni ilyen időjárási viszonyok között. Éjjel semmiféleképpen, hajnalra meg már úgylis messze járunk. Port Owen úgy 85

mérföldre van északra. Így csalódást kellett okoznom a legénységnek, az irány maradt, folytattuk utunkat Szent Ilona szigete felé. Megértettem őket: én is szívesen behajóztam volna egy csendes kis kikötőbe, de most más volt a cél. Szembe kellett néznünk a nehézségekkel, legyen ez akármennyire is kellemetlen. Koromsötét volt, amikor Steve átvette a kormányt, csak az iránytűk halvány fényei világítottak.

Odalent a kabinban a szalon jobb oldalán volt az ágy, ahol pihentünk, Steve-vel osztottam meg, váltásban. Keskeny, de kényelmes, nem lehetett róla legurulni; a fekvőhely külső oldalán, a matrac alatt rögzített, fönt pedig három helyen felkapcsolható erős, úgynevezett oldalvászon tartott meg bennünket. Susan a másik oldalon aludt, nem is lehetett látni, úgy betakarózott. Hallottam, ahogy kint süvít a szél, zúgott, mint egy repülő – éreztem, hogy forgolódik a hajó, ki akart fordulni, mindig a bal oldalára. Elgondolkodtam, vajon jól építettem-e meg. Nyugtattam magam: hát persze, minden tudásomat és a legjobb anyagokat használtam, ismerem minden porcikáját.

A szalon közepén, az asztal alatt állt az úgynevezett pánikkonténer, egy vízhatlan tartály, amelyben mindenféle hasznos dolgok voltak bekészítve, mellette pedig egy huszonöt literes műanyag vizeskanna, amely csak addig volt feltöltve vízzel, hogy veszély esetén vízbe dobva is fönt maradjon. Kint a fedélzeten lekötozve, gyárilag összecsomagolva egy négyszemélyes mentőtutaj is rendelkezésre állt baj esetére.

Próbáltam elaludni, nem gondolni semmire. Nem sok idő telhetett el, amikor hallottam, hogy nyílik a lejárati nyílás és Steve szólongat. Hamar elkészültem, még jó, hogy nem vetkőztem le nagyon.

- Mi a baj? - kérdeztem felfelé kapaszkodva a lépcsőn. Kint nagyon sötét volt, alig láttam valamit, időbe tellett, amíg a szemem megszokta. Nem láttam, de a hangokból következtetve hatalmasnak tündek a hullámok, érezni lehetett a természet iszonyatos erejét. Amint kiléptem, első dolgom volt, hogy magamra kapcsoltam a biztonsági kötelet.

- Jó lenne, ha óránként váltanánk egymást - mondta Steve.

- Rendben - egyeztem bele.

- Nem is hiszed, mennyire fárasztó koncentrálni és csak az iránytűt bámulni.

Felkészültem, a szemem közben megszokta a sötétséget. Átvettem a kormányt, leültem a kormányállás bal oldalán, és megfogtam a kormányrudat, amelyet hol magam felé húztam, hol pedig toltam. Inkább tolni kell többször és erőteljesen. A hajómon két beépített iránytű van, a kabinlejárati jobb és bal oldalán szimmetrikusan. A kormányrúd használata esetén ez a megoldás a legjobb. Steve velem maradt még pár percig, míg át nem vettem a ritmust; én is így tettem, amikor ő váltott.

Mikor magamra maradtam, megállapítottam, hogy a szél erősebben fúj, valóban nagyon kellett koncentrálni. Ha egy pillanatra nem figyelek, könnyen elveszíthettem volna az irányt. Az iránytű maximum tíz fokos kilengésénél rögtön cselekedni kellett. Nappal majd jobb lesz, akad valami támpont, ha más nem, a hullámok vonulása. Végre kivilágosodott, és amit eddig csak sejteni lehetett a sötétség leple alatt, az most elém tárult. Hatalmas, fehér tarajos hullámok, mély völgyekkel váltakozva. A hullám mögénk érve magasra emelt minket, féltő volt, hogy elsöpör, de nem ezt tette, hanem lágyan megemelte a hajótestet és tovasuhant alattunk. A látvány csodálatos, de egyben félelmetes is volt, úgy éreztem, ki vagyunk szolgáltatva a természet erejének. Ezt látni és átélni kell, leírni szinte lehetetlen.

A sebességmérő 8-10 csomót mutatott, pedig alig volt fönn néhány négyzetméternyi

vtorlafelület. Kis időre bekapcsoltam a robotkormányt, mert fékezni kellett a hajót. Előkerestem a kötelet, ami úgy harminc méter lehetett, a végére csatlakoztattam egy kúp alakú vászontölcsért. Ez nemcsak fékezi, hanem segíti is irányban tartani a hajót. Eközben Steve is megjelent. Szép lassan kiengedtem a tölcserő egy görgőn, és rögzítettem, Steve közben irányt tartott. Rögtön érezni lehetett a hatást, 6-8 csomóra csökkent a sebesség.

- Mintha mindig ezt csináltad volna! - jegyezte meg.

- Igen, ezen én is csodálkozom. - feleltem. - Látod, érdemes volt odafigyelni és megjegyezni a jó tanácsokat, mielőtt elindultunk.

Folytattam a kormányzást, Steve pedig lement, miközben a tolóajtót egy kicsit nyitva hagyta, így legalább tudtunk kommunikálni. Úgy éreztem, a hajó most stabilabb, nem rohant olyan gyorsan lefelé a hullámokon, könnyebb volt irányítani, illetve a nappali fény is biztosságot adott.

- Reggelit készítünk! - szólt fel Steve.

Susan is ébren volt már. Úgy gondoltam, nagyon is jó lesz egy kis harapnivaló meg valami meleg ital. Igaz, étvágya nem volt egyikünknek sem, de muszáj volt enni. Mindenki úgy evett, ahogy tudott, nekem is feladtak egy tányért, rajta szendvics, főtt tojás, sajt. Ezeket az ételeket még az indulásunk előtt készítettük össze. Steve-nek sikerült begyűjtania a gázfőzőt, jó meleg kávé és teát szolgáltat fel, ezek után határozottan jobban éreztem magam. Steve és Susan jól kiigazodtak a hajón, sokat voltunk együtt az indulásunk előtt és közösen is vásároltunk be. Susan hangulata nemigen változott, továbbra is lehangolt volt, nem gondoltam, hogy csak a tengeribetegség az oka.

Még mindig erősen borult volt az ég, de néha ki-kibukkant a nap a felhők mögöl, reméltem, hogy hamarosan jobbra fordul az idő. Indulásunk óta először írtam a naplóba, feljegyeztem az időjárást, a megtett távolságot, rögzítettem az időt és az irányt. Északnyugati irányban haladtunk, azt kellett tartanunk. Mihelyt kisütött a nap, elkezdhettem a navigálást és a sextánst is használni. A tengeri térkép is fönt volt a navigációs asztalon.

Már jó messze jártunk a parttól, lassan haladtunk északnyugatnak, körülöttünk a hatalmas óceán. A látási viszonyok jók voltak, de akármennyire is figyeltem, semmit sem fedeztem föl a láthatáron. A nagy hullámlásban különben sem volt könnyű bármit is meglátni. Gondoltam, hogy nem sok hajóval fogunk találkozni, ami nem is volt baj. Bálnáktól tartottam inkább, tudtam, hogy sok van ezen a környéken. Gyakori szokásuk, hogy hatalmas testükkel kiugranak a vízből, láttam már olyat. Ez félelmetes és veszélyes a kisebb hajók számára.

A kalamájó

Egy mesés történet jutott az eszembe, régen olvashattam, Denys de Montfort kapitány írta le. Afrika partjai és Szent Ilona szigete között hajója többnapos szélcsendet fogott ki. Úgy határozott, hogy ezt az időt felhasználva megtisztíttatja, kívülről lekapartatja és rendbe hozatja a hajóját. Így aztán a fedélzet mentén lebecsült néhány felfüggesztett pallót, ezeken álltak a matrózok. Javában munkálkodtak, amikor a tengerből hirtelen kiemelkedett egy kalamájó. Egyik karjával körülölelte két matróz testét, majd állványukkal együtt elragadta és a víz alá rántotta őket. Ez után a legénység egy másik tagja után kapott, aki az árbocra mászva éppen a kötélletra első fokára tette a lábát. De a kalamájó eközben belegabalyodott a kötélzetbe, így a harmadik matrózt, aki siralmasan kiáltott, már nem tudta megragadni. Az egész legénység a matróz segítségére sietett. Egyesek szigonyokat kaptak fel, és mélyen beledöfték az állat testébe, mások pedig késekkel, kis fejszékkel azokat a karokat vágták le, amelyekkel a kalamájó a szerencsétlen matrózt szorította. Az embert meg kellett fogni, hogy ne essen a tengerbe, mert közben elveszítette az eszméletét.

A megcsonkított és testében öt szigonyt hordozó kalmár a két foglyul ejtett emberrel együtt igyekezett a víz alá merülni. Denys kapitány nem vesztette el a reményt, hogy még viszontlátja két emberét, ezért utasítást adott, hogy a szigonyok köteleit engedjék utána. Az egyiket ő maga tartotta a kezében, és fokozatosan bocsátotta le, ahogyan a húzást érezte. Már majdnem az egész kötelet leengedték, amikor parancsot adott, hogy húzzák vissza az állatot. Már öt karja fent volt a hajón, amikor az állat megfosztotta őket minden reményüktől, ugyanis újból ráfüggeszkedve a kötelekre, arra kényszerítette őket, hogy ismét a víz alá tudjon merülni. Ezúttal azonban óvatosak voltak és a kötelek végét a hajóhoz kötötték. Négy kötél elszakadt, az ötödik szigony pedig kiszakadt az állat testéből, érezhetően megrántva a hajót. E derék és becsületes kapitány így vesztette el két emberét, akik egy puhatestű áldozatai lettek. Erről az állatról északon már hallott, egészen addig azonban, amíg e szomorú kaland nem kényszerítette rá, nem hitt a létezésében, legendának vélte csupán. Ami azt az embert illeti, akit a szörny megragadott, és aki eszméletét vesztette, őt a hajóorvos az első pillanattól kezdve odaadóan ápolta. Végül a matróz kinyitotta a szemét s visszanyerte beszélőképességét. De minthogy a szörny majdnem megfojtotta s összenyomta, borzalmasan szenvedett, és megtévelyodott a félelemtől. A következő éjszakán meg is halt. A kalamájó - vagy ahogyan Denys de Montfort nevezi, a kolosszális polip - karjának az a része, amely beleakadt a kötélhágcsóba és levágták, majdnem olyan vastag volt, mint az elő törzs-vitorlafa, hegyben végződött és merőkanál nagyságú tapadókorongok borították. Hosszúsága 7,6 métert tett ki. Minthogy a kart nem a tövéből vágták le, a kapitány becslése szerint az egész kar mintegy 10-15 méter hosszú lehetett.

Most, a kormányállásban abban reménykedtem, hogy nem fogunk találkozni a kalamájóval. Később elmeséltem a legénységnek is a történetet, nem szolgált nagy örömeinkre.

*

Négy napja voltunk úton. Hajnaltól kezdve a szél gyengülni kezdett, a hullámok is lassan alábbhagytak, fokozatosan növeltük a vitorlafelületet, a viharhorgonyt is bevontuk, és a robotkormányt is bekapcsoltam. A sebességmérő az idáig megtett távolságot mutatta, 395 mérföldet, tartottuk az irányt, a nap is előbújt a felhők mögül. Ki akartam használni a napsütést, délelőtt napszöget terveztem mérni, reméltem, hogy délben és délután is sikerülni fog. Nagyon izgultam, mert ez volt az első alkalom, hogy a valóságban is használhattam a műszert. Már elő volt készítve minden, ami kellett hozzá.

Kezemben a sextánszal kiültem a fedélzetre. Hátamat a mentőtutajnak támasztottam, lábamat kifeszítettem, a biztonsági szírat rögzítettem. Még mindig hatalmasak, ámde szelídek voltak a hullámok. Steve stopperórával a kezében várta jelzésemet, ő rögzítette az időt, én pedig leolvastam a szöveget. A műveletet háromszor ismételt meg egymás után, a számításokat már a navigációs asztalnál folytattam. Szerencsénkre egész nap tiszta maradt az égbolt és a horizont, úgyhogy az időközi méréseket is el tudtam végezni. Délután izgatottan vártuk az eredményt.

Steve-vel mindketten erőre kaptunk, csak Susan gyengélkedett; nem tengeribeteg volt, én úgy vettem észre, hogy depressziós, és Steve is úgy gondolta. Már nyitva lehetett hagyni a kabin lejárati nyílását, így nem éreztük úgy az elszigeteltséget. Jól éreztem magam, de azért nekem is voltak néha fura érzéseim, amelyeket azonban elhessegettem és nem beszéltem róluk. Érthető, egy szokatlan világ vett körül bennünket, távol az emberek zajától, távol a szárazföldtől. Ez az időtartam, két hét, nem tűnik soknak a hétköznapi életben, észre sem lehet venni, de a hajón teljesen más, ott nincs más választás, mint megértően és türelmesen végigcsinálni, és élvezni azokat a lehetőségeket, amelyek másoknak nem adtak meg. A körülmények is mások, kis helyen vagyunk összezárva és a mindennapi teendőink is eltérőek. Helyzetünket paradicsomként és pokolként is megélhetjük, a

hozzáállásunktól függ. Meglepetés éri azokat, akik nem készülnek fel előre, ha másképpen nem is, legalább lelkileg.

Lassan kialakult a napi rutinunk. Steve kitartása megnyugtató, négyóránként váltottuk egymást. Popeye, mert így neveztük el a robotkormányt, nagyon jól viselkedett, csak néha kellett korrigálni. Szemmel tartottam a látóhatárt, de életnek semmi jele nem volt.

Susan felkapaszkodott a kabinlépcsőn, és leült velem szembe a kormányállás sarkába. – Kapcsold be az övedet! – kértem –, tudod, szabály, hogy aki kint tartózkodik, mindig be legyen kötve!

– Ja! Igen, tudom, majdnem elfelejtettem, ne haragudj! – Rögtön kattant is a kapocs.

– Többet kéne a fedélzeten lenned. Hogy érzed magad?

– Elég jól, remélem, megszokom.

– Ezt nem megszokni kell, hanem csinálni! Próbálgat olvasni vagy zenét hallgatni, őrségben is jó, mert lekötnéd magad!

– Jó, azt meg fogom próbálni, de csak nappal.

– Persze, úgy is jó. Tudod, ez az út nemcsak a hajózásról szól, hanem egy olyan kalandról, amelyre életed végéig emlékezni fogsz. Ezért vágjál bele te is, nem? – Vállat vont, de nem ellenkezett. Folytattam. – Most itt a lehetőség, hogy megismerd önmagadat, a lelkedet és a fizikai képességeid határait, céljaid elérése által pedig majd mások példaképe leszel. Gondolj azokra az emberekre, történetekre, akik eddig az életedben példaképeid voltak és felnéztél rájuk. Ne sajnáld, ne gondolj a megszokott életedre, a kényelemre, oda bármikor vissza lehet térni. Ilyen lehetőség talán csak egyszer adatik meg az életedben. Meg aztán nem is vagy egyedül, mi is itt vagyunk, mindenben segítünk.

Ez idáig úgy ismertem meg, hogy vidám, társaságot kedvelő, mindig mosolygós, célra törő személyiség; gondoltam, ez most csak egy átmeneti állapot.

Susan tanítónő volt, Steve akkoriban fejezte be tanulmányait mérnökként. Huszonnégy és harminc évesek voltak, még nem volt gyerekük. Susan vékony testalkatú, rövid barna haja jól illik vékony arcához. Öltözéke inkább fiúsnak mondható, sminket egyáltalán nem viselt, igaz, a körülmények sem voltak alkalmasak arra. Steve közepmagas, sportos, nyugodt, halk beszédű, csendes természetű, arca mindig borostás, kitartó, erős és pozitív gondolkodó. Mindketten angol bevándorló szülők leszármazottjai, Dél-Afrikában születtek, de angolnak vallják magukat. Útra készülődésem időszakában ismerkedtem meg velük egy baráti összejeövetelen. Beszélgetés közben szóba került, hogy legénységet keresek, mire rögtön meg is ragadták az alkalmat. Azt követően többször is találkoztunk, nekik is álmuk volt, hogy átkeljenek az óceánon és eljussanak a Karib-szigetekre. Időközben többször is vitorláztunk együtt, megszerettem őket, ők is engem, kölcsönös szimpátia alakult ki közöttünk, majd megegyeztünk, hogy együtt megyünk, útitársaim lesznek.

Napközben többször voltunk együtt, de Susan inkább bent tartózkodott. Szerencsére egyikünk sem dohányzott, én pedig kitaláltam, vagyis szabályzatba hoztam, hogy egy nap egyszer, aki akar, fogyaszthat alkoholt, de csak egyet! Bor, sör, whisky, rum volt a hajón bőven. Be is vált a dolog, sötétedés előtt egyikőnk elkészítette, föltálalta az ételt, ki előtte, ki utána ivott egyet – én előtte szerettem. Ha én voltam a tálaló, bent álltam a kis konyhában és úgy adogattam ki a többieknek. Asztalt menet közben nem lehetett felszerelni, úgyhogy mindenki úgy evett, ahogy tudott, fogni

kellett, mert csúszkált a tányér, ahogy billegett a hajó. Az mértékletes alkoholfogyasztás jó hatással volt mindünkre, de főleg Susanre, teljesen ellazult és vidám lett. Vacsora után hamar ránk sötétedett, én kerültem szolgálatba; négy óra elég sok idő, de nem bántam, szerettem egyedül lenni. Bámultam a végtelen univerzumot, ha meguntam, csodáltam a nyomdokvíz kavargó, foszforeszkáló tüzes csóvját, hallgattam a hullámok hangját vagy figyeltem a kormányrúd kitartó és fáradhatatlan mozgását. Időnként felálltam és szép lassan körbepásztáztam a sötét horizontot. Nem volt megállás, nem volt pihenés, a hajó nem ismerte a fáradságot, indulásunk óta folyamatosan hősiezen, magabiztosan szelte a hullámokat.

Csapongtak a gondolataim, a magam mögött hagyott országra, emberekre, barátokra, az ott töltött hosszú évekre, az indulásom előtti időkre, eseményekre gondoltam.

Nem tervezett randevú

Patrícia járt a fejemben, és eltűnődtem az élet változatos, előre nem látott fordulatain, az események alakulásán. Ahogy említettem az elején, egy hónappal az indulásunk előtt ismerkedtünk meg véletlenül, egy szombat esti kiruccanásom alkalmával. A hajót pár nappal azelőtt hoztam vissza Port Owenből. A Royal Jacht Club kikötőjében voltam, Fokvárosban. Készülődtem a nagy útra.

Nem nagyon volt kedvem a szórakozáshoz, de azért mégis rászántam magam. Gondoltam, elmegyek, megiszok valamit az onnan nem messze található Waterfront nevű szórakozó negyedben. Nagy volt ott a nyüzsgés, egymást érték a különböző kocsmák, éttermek, zenés helyek. De nem tetszett, nem is maradtam sokáig, egy sör után úgy gondoltam, visszamegyek a hajóra. El is indultam, de a parkolóban egy hirtelen kitolató kocsí majdnem nekem jött, félre kellett ugranom előle. Mérgeesen indultam volna tovább, ám ekkor egy női hang kedvesen utánam szólt.

- Bocsánat! - Hárman ültek a kocsiban, észrevehetően nagyon vidáman. A volánnál ülő nő még egyszer bocsánatot kért, majd mosolyogva megkérdezte: - Hol parkolsz?

- Nem kocsival vagyok - feleltem -, itt van a hajóm a közelben, gyalog jöttem.

- Gyere, elviszünk, ülj be.

Nem is tudtam hirtelen, mit tegyek.

- Na, gyere! Mi is arra megyünk.

Nem kérettem magam tovább, beültem hátra. Bemutakoztunk egymásnak, a két másik nő nevére már nem emlékszem. A volánnál ülőé Patrícia volt.

- Gyere velünk, átme gyünk egy másik helyre - kérleltek újból -, majd visszahozunk!

Nem sokat gondolkoztam, kezdett nekem is tetszeni a dolog.

- Jó, hát menjünk!

A lányokra bíztam magam, akik egy zenés szórakozóhelyre vittek, valahova a városba. Az este, amely belenyúlt az éjszakába, kellemesen telt, mégiscsak jól sikerült. Nem is bántam meg, valóban jól éreztem magam, késő éjjel értem vissza a hajóra. Másnap csak gondolkodtam - de nem is beszélünk meg semmit a lányokkal.

Úgy négy nap múlva a kikötő bejáratától üzenetet kaptam, hogy valaki keres. Ő volt az, Patrícia. A különleges találkozás következményeiről a későbbiekben fogok írni. Pár napra rá átvitorláztam

Hout Bay jachtkikötőjébe, onnan vártam az indulást.

*

Reggelre a szél mérséklődött, igaz, a hullámok még mindig nagyok voltak, de nem is gondoltam, hogy csökkenek, hiszen nyílt óceánon voltunk, ahol a szelek általában egy irányból fújnak és erre még az áramlás is rásegít. A legénység aznap kenyeret sütött, először, amióta úton voltunk, izgultunk is, hogy milyenre fog sikerülni. Nekem is volt egy jó receptem, legközelebb én akartam kipróbálni. A horgászsínór is ki volt dobva, műcsalít húztunk magunk után, abban a reményben, hogy akad valami a horogra.

Lassan kezdtünk belejönni a hajós életbe. Nekem azért előnyöm volt, sokat számított, hogy annak idején a Windward fedélzetén a legénység tagjaként eltöltöttem kilenc napot. Susan csak nem akart rendbe jönni, el-elkapta a depresszió, állandóan feküdt, csak vacsoránál volt vidámabb. Ha együtt voltunk, mindig az kérdegette, hogy sok van-e még hátra. Kétnaponként mértem az irányt, szépen tartottuk, mindig az egyenes vonal mentén haladtunk. Olvastam, naplót vezettem, zenét hallgattam, meg persze navigáltam. Steve mindenből kivette a részét, ő is mért, a kettőnk eredményét pedig mindig összehasonlítottuk.

A tisztálkodás egy külön szám volt: előre kellett menni, úgy az árboc vonalába, vagy még azon is túl egy kicsit. Annak, aki fürdött, ajánlatos volt mindent ledobnia magáról, csak a biztonsági kötél maradhatott rajta bekapcsolva. A fedélzeten futott egy-egy vékony, erős drótkötél mind a két oldalon hosszirányban, ahhoz kapcsolódva mozoghatott az ott tartózkodó. A sampon, szappan és törölköző oda volt készítve. A vödör, amellyel felhúztuk a vizet, egy henger alakú, erős vászonból készült tartály volt, melynél az volt a lényeg, hogy ne sértse meg a hajó oldalát, és egyben könnyen tárolható is legyen. Ehhez egy aránylag hosszú kötél csatlakozott, amelynek a másik vége szintén a fedélzeten futó biztonsági kötélhez volt rögzítve. Nagyon kellett vigyázni, mert a teli vödör súlya és a hajó sebessége összeadódva képes kirántani az ember kezéből a kötelet, vagy pedig vízbe rántani a fürdőzőt. Több vödör vizet öntöttünk magunkra; élvezetes volt a tiszta sós víz hűvös lehelete. Egy liter édesvizet engedélyeztünk magunknak utána, hogy a hajunkat, arcunkat lemossuk.

Közben mindannyiunk örömeire kisült a kenyér, nem tudtunk megvárni, míg kihűl, meg kellett kóstolni, olyan illata volt. Susan hamarosan szeletelte, tálalta, dicsérgettük - mi is lenne ennél jobb?

Megint jött az este, befejeztük a vacsorát, készültünk az éjszakára. Nekem a hatalmas égbolt volt az óráim, a napnak, éjszakának bármely szakaszában felnéztem rá, tudtam, hogy hány óra lehet. Csodálatos volt így együtt élni a szinte tapintható, hatalmas univerzummal.

Steve-et váltottam, bekapcsoltam a kötelemet, szoktattam a szememet a sötétséghez. Kis idő múlva felálltam, fogtam a szélfogó peremét és a messzeséget pásztáztam. Nagyon lassan kellett körbenéznem, meg kellett győződnöm arról, hogy az adott irányban nem villan-e fel valami fény a sötét horizonton. Semmi, ültem vissza megnyugodva, majd hallgattam a hullámok morajlását, kémleltem a csillagos eget. Láttam, hogy majd csak napok múlva lesz telihold.

A munkálatok kezdete

A hajóépítés időszaka járt az eszemben. De szép idők voltak azok! 1985 áprilisában rendeltem meg a hajótestet. Akkori élettársammal, Yvonne-nal dél-afrikai körúton voltunk, végig a keleti parton haladva, Fokvárost is érintve. Útközben több eladó hajót is megnéztem, de egyiket sem találtam megfelelőnek. Úgy döntöttem, újat építek. Jól ismertem ezt a típust, Hout Bayben gyártotta egy

német vállalkozó. Jó híre volt, ezért nagyon népszerű, legalább százat építettek már belőle. Megtaláltuk a helyet, kanyargós út vezetett az eldugott kis üzemhez, a Nibe Boatshoz, ahol kisebb-nagyobb hajókat, kenukat gyártottak. Ez a típus, a Miura volt a legnagyobb, 9,5 méter hosszú, a szélessége pedig 3,15 méter. Két tonna ólomballaszt, vízkiszorítása 4,25 tonna, az árbocmagasság 12,5 méter, hagyományos üvegszálás műgyanta konstrukciójú vitorlás. Kecses formája, áramvonalas teste mindig is lenyűgözött, szép, domború hasa nemcsak szilárdabbá, hanem látványosabbá is tette, úgy ült a vízen, mint egy kacsa.

Yvonne sohasem rajongott az ötletért, nem érdekelték a hajók, ki sem szállt a kocsiból. Hívtam, de ő azt válaszolta, inkább megvár, addig olvas. Az építővel elintéztem a megrendelést, és 100 rand előleggel el is kezdődött a kaland. Hat-hét múlva elkészült az új test és a fedélzet. A cég teljesen kész hajót nem gyártott, úgyhogy az én dolgom volt befejezni, de mindig is ez volt a vágyam, tervezni, alkotni. Emlékszem, amikor először bemásztam az üres testbe, amelyre a fedélzet csak rá volt téve, ahogyan ott állt a műhely előtt és terjengett a friss gyantaszag. Befeküdtem az aljába, felfelé néztem, kezemmel a tarkóm alatt. Jó isten! Mire vállalkoztam? Hirtelen fel sem tudtam fogni, hogy mikor lesz ebből elegáns, lakható vízi jármű, ami majd távoli országokba fog elvinni. Kész hajót bárki tud vásárolni, csak pénz kell hozzá, vigasztaltam magam.

Yvonne-nal való kapcsolatunk ezek után érezhetően megromlott, az odáig csak álomnak hitt tervem valósággá kezdett válni, és ezt ő is látta. Ebből kifolyólag többéves kapcsolatunk fokozatosan romlani kezdett, majd végül elváltak útjaink.

Akkoriban Johannesburgban éltem, vállalkozó voltam, szabadidőmben többször leutaztam a hajótesthez, hogy előkészítsem az építést. Más hajóépítők is dolgoztak ott, rajtam kívül még hárman. Fokvárosban lakást tartottunk fenn Kálmánnal, egy régi barátommal, aki szintén hajót épített, csak egy másik helyen. Csodálatos évek voltak, barátokat, ismerősöket szereztem, lehetőségem adódott vitorlázni és a világ egyik legszebb városában élni.

Szakaszokban folyt az építkezés, gyakran vissza kellett utaznom Johannesburgba az üzleti dolgaimat intézni, hol repülővel, hol kocsival.

A hajó szép lassan készült, tapasztalatot kellett szereznem, bővítenem kellett a tudásomat. Meg kellett ismernem a várost, a hajósboltokat, az anyagok és a beszerzésük minden csínját-bínját. Közben megrendeltem a tőkesúlyt, az árbocot és egy tizenöt lóerős dízel hajómotort. Sok fém alkatrészt magam gyártottam, a belső berendezéseket is én terveztem, építettem be. Így ment ez négy és fél éven keresztül, persze szórakozásra, baráti összejövetelekre mindig maradt idő. Végül 1989 novemberében a hajó vízre került. Csaknem ezzel egy időben, a Magyarországon történt rendszerváltásnak köszönhetően pedig el tudtam intézni, hogy Magyarországra legyen regisztrálva a hajóm.